

BİR İSPANYOL ESİRİ GÖZÜYLE 1552-1556 YILLARI ARASINDA İSTANBUL

Ertuğrul ÖNALP*

Kanunî Sultan Süleyman devrinde İstanbul'daki yaşantıyı anlatan bir elyazması bugün Madrid Millî Kütüphanesi'nde muhafaza edilmektedir. 1557 yılında İspanyolca olarak yazılan bu eser üç yüz yıldan fazla bir zaman kütüphanenin tozlu raflarında bekledikten sonra, Gallardo adında birisi tarafından keşfedilerek varlığı araştırmacılara duyurulmuştur. Kimin tarafından yazıldığı bilinmeyen bu elyazması ilk defa 1905 yılında, Manuel Serranoy Sanz tarafından *Viaje de Turquía* adıyla baskıya verildiğinde, muhtemel yazarı olarak Cristobal de Villalon gösterilmiştir. Eser daha sonraki yıllarda hep aynı adla baskıya verilmeyle birlikte, yazarı hususunda değişik görüşler ortaya atılmıştır. *Viaje de Turquía*'nın ikinci baskısı 1919 yılında Antonio G.Solalinde tarafından gerçekleştirilirken Solalinde seyahatnamede anlatılan olayların yaşandığı yıllarda Villalon'un köyünden ayrılarak İstanbul'a gitmiş olmasının pek mümkün görünmediğini ileri sürerek bu konudaki tereddütlerini ortaya koymuştur. Fransız araştırmacı Marcel Bataillon eserin yazarının Segovyalı hekim Andres Laguna olabileceğini iddia ederken, bir başka araştırmacı Fernando Garcia Salinero *Viaje de Turquía*'nın muhtemel yazarı olarak Juan Ulloa Pereira'ya atıfta bulunmuştur.

Viaje de Turquía dilimize ilk defa Fuad Carım tarafından kısmen çevrilerek 1964 yılında yayınlanmıştır. Daha sonraki yıllarda ikinci kez *Türkiye'nin Dört Yılı, 1552-1556* adıyla A.Kurutluoğlu tarafından seçmeler halinde kısmen çevrilerek kitap olarak basılmıştır.

Eserin kimin tarafından yazıldığı konusundaki polemiki sürdürmeyi düşünmüyoruz; bizim açımızdan bu husus o kadar önemli değildir, yazar her kim olursa olsun, yazdıkları ciddi gözlemlere dayanmaktadır. İspanya'da o dönemde Türklerle ilgili olarak yazılan eserlerin genellikle

* Ankara Üniversitesi, D.T.C. Fakültesi İspanyol Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi.

Türkler aleyhinde hakaretler ve asılsız haber ve bilgilerle dolu olmalarına mukabil (Nitekim Madrid Millî Kütüphanesi'nde araştırmalarımız sırasında incelediğimiz eserlerin çoğunda bunu gördük.), elyazması büyük bir tarafsızlıkla yazılmıştır. Bununla birlikte, yazarının o dönemde Türkiye'ye düşman olan bir devlete mensup oluşu nedeniyle tamamen tarafsız kalmayı başaramadığını belirtmekte yarar vardır. Nitekim eser de zaman zaman Türkler aleyhinde konuştuğu görülmektedir. Ama papazlar tarafından yazılan eserlerle kıyaslandığında bunlar çok az yer tutmaktadır.

Viaje de Turquia her ne kadar Türkiye ve Türklerden bahseden bir eser olmakla birlikte, yazarının Türkiye'de hiç bulunmadığı tahmin edilmektedir. Büyük bir ihtimalle kitabını yazarken İstanbul'da bir süre esir olarak kalıp da sonradan İspanya'ya dönmeyi başaranların anlattıklarından, ya da Türkiye ve Türklerle ilgili eserlerden yararlanmıştı. Bu eserler arasında özellikle Menavino'nun *I Costumi et la Vita de Turchi di-Genovese de Vultri con una Prophetia et altre cose Turchesche* (1548)'si, Spandugino'nun *Dell'origine de Principi Turchi, et de costumi de quella natione* (1551)'si, Belon'un *Les observations de plusieurs singularitez et de choses memorables trouvees en Grece, Asie, Indes, Egypte, Arabie et autres pays estranges*'si, Münster'in *Cosmographie Universalis libri VI*'si Vicente Rocca'nın *Historia en la qual se trata de la origen y guerras que han tenido los turcos desde su comienzo...*'su ve Busbecq'in *Itinera Constantinopolitanum et Amasianum*'u gösterilebilir.

Yazarın eseri yazmaktaki amacı, o dönemin İspanya'sının en büyük ve en güçlü düşmanı Osmanlı Devleti hakkında kendi kralına yeterli ve güvenilir bilgiler vermektir. Nitekim kitabın ithaf kısmından da anlaşılacağı üzere eserini yazdıktan sonra İspanya kralı İkinci Felipe'ye ithaf ve takdim etmiştir. Bir macera kitabı gibi gözüken bu eser aslında eleştirmek amacıyla yazılmıştır. Çünkü yazar sadece Türklerle ilgili bilgiler vermekle kalmamakta, aynı zamanda Türklerin olumlu yönlerine dikkati çekerek, kendi ülkesinin kusurlu taraflarını eleştirmektedir.

Elyazması eser üç kişi arasında sorulu cevaplı sohbet tarzında kaleme alınmıştır. Bunlar Matalas Callando, Juda ve Voto a Dios ve Pedro de Urdemalas adlarındaki üç arkadaştır. Bunlardan Pedro de Urdemalas 1552-1556 yılları arasında İstanbul'da esir olarak bulunmuştur. İki bölümden ibaret olan kitabın birinci bölümünde Pedro esir düşüşünü, İstanbul'daki yaşantısını ve nihayet kaçışını anlatmak-

tadır. İkinci bölümünde ise Pedro o dönemin Türkiye'sinin askerî, idarî, hukukî ve sosyal yapısı hakkında bilgi verirken aynı zamanda İstanbul'daki esirlerin hayatını, Türklerin dinini, dilini, yemeklerini, kıyafetlerini, geleneklerini, vs. ayrıntılı olarak anlatmaktadır.

Eserin başında Juan de Voto a Dios ile Matalas Callando, o sıralar İspanya'nın başkenti Valladolid'de havadan sudan konuşarak gezinirken karşılıklı saç sakalı birbirine karışmış, yabancı bir keşiş çıkar. Keşiş onları anlamadıkları bir dil olan Rumca selamlar.

Daha sonra her ikisi de bu keşişin uzun yıllar görmedikleri eski arkadaşları Pedro de Urdemalas olduğunu farkederek. Onu kendileriyle birkaç gün kalmaya davet ederek görmedikleri bu süre içinde başına neler geldiğini anlatmasını isterler. Pedro daveti kabul eder ve Türkiye'de üç-dört yıl esir olarak kaldıktan sonra üzerindeki papaz elbiseleriyle kaçtığını ve şimdide hacı olmak üzere Santiago şehrine gittiğini söyler. Pedro hikâyesine esir düşüşünü anlatmakla başlar:

“Prens Doria'nın kaptanı olduğu İmparatorun donanmasıyla 4 Ağustos 1552 tarihinde Cenova'dan Napoli'ye gitmekteyken, Ponza Adaları yakınlarında bizi bekleyen Türk donanması karşımıza çıktı, oradan geçeceğimizi önceden biliyor olmalıydılar. Bütün gece süren bir takipten sonra Türk donanması bize yetişerek yolcu taşıyan yedi kadirgamızı ele geçirdi. Türk donanmasının kaptanı Sinan Paşa idi ve emrinde yüz elli gemi bulunuyordu. Bizim gemilerin sayısı ise otuz dokuz kadardı, ama hepsini ele geçiremediler, diğerleri kaçıp kurtulmayı başardılar.”

Esir düştükten sonra gemide mesleğinin ne olduğu kendisine sorulan Pedro yalan söyleyerek hekim olduğunu bildirir:

“Sonunda hekim olduğumu söylemeye karar verdim, çünkü başarısız olduğum takdirde toprak bütün hatalarımı örtecekti; yanlış tedavi sonucu ölümlerin bütün suçunu, 'Allah'ın takdiri böyle' deyip Tanrı'ya yükleyerek sorumluluktan kurtulacaktım. Ayrıca tedavi etmek ya da öldürmek için her hangi bir tıp kitabını rahatlıkla okuyup anlayacağımdan emindim. Şans yüzüme güldü, zira kaptanın yanında benim bilgimi sımayacak bir hekim yoktu, kaptan beni yanına almaya karar verdi. Allahın yardımıyla elime çok iyi bir tıp kitabı geçti, içinde insan vücudunun tedavisiyle ilgili bütün bilgiler vardı. Mesleğim olduğu için kürek çekmiyordum, bu nedenle kitabı okumak için yeterli zamanım bulunuyordu. Önceleri yanımdaki hasta kürek mahkûmlarını

tedavi ederek işe koyuldum, şansım yaver gitti ve iyi sonuç aldım. Hafızam kuvvetli olduğundan okuduklarım aklımda kalıyordu, daha sonraları kendimi gerçek hekimlerin arasında bulduğumda ezberimdekileri onlara söylediğim zaman benim mesleğinde derin bilgiye sahip bir hekim olduğumu sandılar.”

Gerçekten de tıp eğitimi görmemiş olan Pedro şansı sayesinde Sinan Paşa'nın hekimliğine yükselir ve hatta padişahın kızını dahi başarıyla tedavi eder. Pedro'nun İstanbul'daki yaşantısı oldukça ilginçtir, ama onun bütün maceralarını anlatmak konumuzun dışında olduğu için İstanbul hakkındaki gözlemlerine dönmek istiyoruz. Şehirle ilgili anlatıklarımızı birkaç noktada toplayarak özetlemenin yararlı olacağı kanısındayız. Önce şehrin tasvirini nasıl yaptığını bir görelim:

“İstanbul, Büyük deniz'den Ege Deniz'ine kadar uzanan kanalın kıyısında kurulmuştur. Kanalın kıyıya doğru yaptığı girinti iki fersah uzunluğunda olup şehrin limanını oluşturur. Bütün Akdeniz'de bu limanın bir eşinin daha bulunmadığından emin olabilirsiniz, dünyadaki mevcut bütün gemi, kadirga ve kayığı barındırabilir. Ve herhangi bir gemi bir tekne yardımı olmaksızın kıyıya yanaşarak yükleme ya da boşaltma yapabilir. Bu limanın üstünlüğü bir kıyısının İstanbul'da, diğer kıyısının da Galata'da olmasındandır. Eni bir arkebüz menzili kadardır. Galata'dan İstanbul'a karadan gidilecek olunursa dört fersahlık yolu yürümek gerekir. Ama o kadar çok kayak vardı ki, bir “blanka ya da “maravedi” karşılığında bunlardan biriyle karşı kıyıya geçmek mümkündür. Reis ya da gemici bütün denizciler Galata'da otururlar. Çünkü kadirgaların inşa edildiği tersane orada olduğu gibi, esirler de orada alıkonurlar. Ulu Türk'e ait esirlerin bir kısmı büyük kulede, bir kısmı da bugün cami olarak kullanılan Sen Pablo'da hapsedilir. Kaptan Paşa'nın kiler ise başka bir kulede bulunurlar. Her reis kendi esirlerini evinde alıkoymaz. Tersanenin kemerli ve üzerleri kapalı bölümlerinin her birine bir kadirga çekilebilir. Bu bölümleri saydığımızda yüz civarında olduklarını gördüm. Galata'nın dört bin olduğunu daha önce söylemiştim. Bütün Venedikli ve Floransalı tacirler burada oturuyorlar, bunların tamamı da bin hane etmekte. Bizim Latin kilisesine bağlı üç manastır var. Bunlar San Benito, San Pedro ve San Francisco manastırlarıdır... Galata'nın başlıca sokağının adı San Pedro'dur ve ticarî borsanın merkezi de yine bu sokakta bulunmaktadır. Tersane batıya açılan kapı tarafındadır, doğuya bakan kapı tarafında da topların döküldüğü tophane bulunur... İstanbul'da hane sayısı yüz binin

üzerindedir. Bunun altmış bini Türklere, kırk bini Hıristiyanlara, on bini de Musevilere aittir.”

Pedro, arkadaşlarının İstanbul’un hamamlarıyla ilgili sorularına oldukça doyurucu bir cevap vererek onların bu konudaki meraklarını da gidermektedir:

“...İstanbul’da iki binden fazla cami, hamam ve Rum kilisesi vardır. Her iki tarafın da hamamları görülmeye değer, dışardan bakıldığında saray gibidirler, yarım portakalı andıran kurşun kaplı kubbeleleri vardır. İçleri mermer, yeşim ve somaki taşıyla kaplıdır. Sağlanan kazançla bakımları yapılır, bu hamamlardan hiç birinin kazancı günde elli eskudonun altına düşmez. Müşteriler durumlarına uygun olarak ücret öderler; bazıları yarım riyal, bazıları da bir ya da iki riyal verirler; fakirler bir aspero öderler...Altı kubbeli en küçük hamamlarda seksen kişi bir arada yıkanabilirler... Hamama giren her şahsa bele dolanan, dizlere kadar gelen mavi bir peştamal verilir; hamamın içindeki her bölmede soğuk ve sıcak su akıtan musluklu iki veya üç kurna bulunur. Suyu istediğiniz sıcaklıkta ayarlamak size kalmış bir şeydir. Orada bulunan kalaylı bir tasla, kurnanın içine girmeksizin tepenizden aşağı suları dökersiniz. Yerler mermerle kaplı olup, gümüş bir fincan kadar temizdir. Hamamda çalışanlar sizi arzu ettiğiniz şekilde yıkayabilirler. Hamamda sadece Türkler değil, aynı zamanda Yahudiler, Hıristiyanlar Doğu Akdeniz’in bütün insanları yıkanurlar. Ben de her onbeş günde bir hamama giderek temizlenir ve dinçleşmiş olarak çıkardım. Bizde de bu gelenek olsa çok iyi olur. Türkler bizim pis olduğumuzu söylerken haksız değiller. İspanya’da hiç bir kadın ve erkek yoktur ki, doğumundan ölümüne kadar iki defa yıkanmış olsun.”

Pablo İstanbul’un ticarî ve ekonomik hayatının çok canlı olduğuna işaret ederken, her çeşit malın bol ve ucuz olduğunu arkadaşlarına açıklamaktadır:

“...Doğudan batıya hiç bir şehir eski adı Bizans olan İstanbul kadar elverişli bir konuma sahip değildir, dünyanın neresinde olursa olsun ihtiyaç duyulan her mal ve erzak getirildiği için hiç bir şeyin eksikliği duyulmaz... İstanbul’a iki denizden ve karadan mal geldiği için sıkıntı çekilmiyor. Karadeniz’i Akdeniz’e bağlayan deniz yolu elli altmış fersah kadardır. Bu yolun bir kıyısında bulunan İstanbul’un Karadeniz’e olan uzaklığı beş fersahtır. Bu şekilde sol tarafında genişliği iki yüz fersah, çevresi de dört yüz fersah olan Karadeniz, sağ tarafında ise Akdeniz bulunur. Gemiler ister dolu, ister boş olsunlar ge-

nellikle rüzgârdan istifade ederler; eğer rüzgâr esmezse kadırgalar, tekneler ve iki direkli gemiler küreklerle rahatça ilerleyebilirler. Rüzgâr sadece güneyden ve batıdan, ya da kuzeyden ve doğudan eser. Rüzgâr güneyden ve doğudan eserse Kahire ve İskenderiye'den, Suriye, Kıbrıs ve Girit'ten, kısacası Cebelitarık'tan başlamak üzere Akdeniz'in her tarafından gemiler İstanbul'a gelirler; eğer rüzgâr kuzeyden ve doğudan esecek olursa Trabzon'dan Kefe'den ve Don nehrinden, bütün Karadeniz kıyısından gemiler İstanbul'a ulaşırlar. İstanbul'da bulunduğum üç yıl içinde ne ekmeğin, ne şarabın, ne etin ve ne de meyvanın sıkıntısının çekildiğini görmedim... Pazar ekmeği adı verilen, iki "quartal"¹ ağırlığındaki bir çift ekmeğin fiyatı bir "aspero" dur. Koyun eti Kastilya'daki kadar iyidir, ikiyüz dirhemini bir "aspero"ya verirler. Dana etinin yarım kilosu dört maravedi, inek etinin yarım kilosu iki maravedi değerindedir. Koyunu canlı alırsanız daha kârlı çıkarsınız. Bir sürünün yanına varıp da içlerinden en iyisini satın alacak olursanız yarım eskudo'dan fazla ödemezsiniz, en fazla yarım duka tutar, yani topu topu otuz aspero eder. Kuyruk çok büyük olduğu için hayvanın beşte birini oluşturur."

Pedro İstanbul'da bulunur da Kapalı Çarşı'ya uğramaz olur mu? Burası da onun ilgisini elbette çekecektir, hele bir İspanyol olduğu düşünülecek olursa. Günümüzde İstanbul'a gelen bir İspanyol turist muhakkak surette Kapalı Çarşı'ya giderek alışveriş yapmaktadır. Şimdi Pedro'yu dinleyelim, bakalım burası için neler anlatacaktır:

"Şehirde mutlaka görülmesi gereken binalardan bir tanesi de Bedesten'dir. Burası yangın korkusuyla taştan yapılmış, yerin altında galerileri olan çok geniş bir yerdir. Şehrin bütün kuyumcuları burada toplanmıştır. İpek, sırma işlemeli dibâ, altın, gümüş, mücevherat gibi değerli ve ince şeyler burada satılır... Bedesten'in dört kapısı vardır, bu kapılardan girildiğinde karşınıza geniş ve uzun bir sokak çıkar, bu sokaklarda yalnızca İstanbul'un değil, bütün İmparatorluğun ticari işleri görülür... Bedesten'de mücevherat ve kıymetli şeylerin satıldığı o kadar çok dükkân vardır ki anlatmakla bitmez. Bu kıymetli taşları "celemin" ile² hatta "hanega"³ ile tartmak mümkündür. Altın sırma veya onunla işlenmiş şeyler çok ucuzdur. Medina del Campo meydanında gördüğümüz mücevherlerin tamamını tek bir dükkanda bulabilirsiniz. Her ne kadar gümüş kaplardan yemek yemezlerse de bizim

1 1 "quartal" yarım kiloya eşit bir ağırlık birimi.

2 4625 mililitrelik eski buğday ölçüsü.

3 55,55 litrelik ağırlık ölçüsü.

sarayda kullanılanlardan daha çoğuna ve daha güzellerine Bedesten'de rastlamak mümkündür. Nasıl anlatayım, bilmiyorum, her yer altın, gümüş ve ipekle dolu, insanın aklına gelip de bulamayacağı şey yok burada. Diğer dört sokakta kumaş, silâh ve baharat da satılır. Bedesten'in her kapısında girip çıkmanı kontrol etmek için iki yeniçeri bekler. Bu yerin çevresi yarım fersah tutar."

Pedro Türklerin evlilik konusundaki geleneklerini de arkadaşlarına şöyle anlatıyor:

"Dillerinde bir erkekle kadının hayatlarını birleştirmelerine 'evlenmek' denir. Bu konudaki âdetleri bizimkilerden farklıdır. Ağırlığı veren erkektir, kadın tarafına kadını satın alır gibi verir. Kızın babası erkek tarafına bir şey vermez. Gelin kendi eşyalarını beraberinde getirir. Damat nikâha kadar gelini göremez, ağırlık parası da önceden verilir, kızın babası bunu kız evi terketmeden önce alır ve kızına üst baş, mücevher satın alır. Gelinin annesi maddî güçleri imkân verdiği ölçüde ev ev dolaşarak kadınları düğüne davet eder. Kadın tarafının evinde bütün kadınların katıldığı bir ziyafet verir, bu arada kadınlar dışarı çıkarlar ve damadın davul zurnayla gönderdiği hediyeleri karşılarlar. Ertesi gün tekrar gelinin evine gelinle birlikte yemek yemek üzere dönerler. Damat hiç bir eğlenceye katılmayarak evinde bekler... Ziyafet bittikten sonra kadınlar gelini hamama götürüp bir güzel yıkarlar ve tıpkı bizde atın yelesi ve kuyruğunun boyandığı gibi gelinin saçı, elleri, tırnakları ve ayakları dizlere kadar kınalanır, ve kadınlar da eldiven takmış gibi, sağ ellerinin baş parmağına ve elin yarısına kadar kına sürerler ve bu şekilde üzerleri boyanmış koyun sürüsüne benzerler. Bir saat sonra kına alındığında altın sarısı bir renk ortaya çıkar. Gelin hamamdan döndükten sonra onu ortalarına ahırlar ve ud ve flüt gibi çeşitli müzik âletleri çalarak, şarkılar ve aşk türküleri söyleyerek eğlenirler. Bu eğlencede bir tek erkek bile bulunmaz... Çalgıcılar da kadındır, musikiyi pek severler, geç vakitlere kadar rakedip eğlenirler, horoz ötüşünü duyduklarında hepsi bir ağızdan 'eh, artık kaçalım" derler ve yatmaya giderler. Ertesi gün damadın en yakın akrabasının gelerek gelini götürmesini beklerler... Gelini götürecek olan şahsa 'sağdıç' denir, bu gelinin evine beraberinde birçok altıyla gelir, atlardan bir tanesi, en güzel takımlarla koşulmuş, en seçkin olanı binişsizdir, buna gelin binecektir, diğer bazı katırlarada gelinin çeyizi yüklenir, gelinin yanında bulunan kadınlar sağdıçtan bir tepsi dolusu pasta, tath, vs. almadan onu eve sokmazlar. Daha sonra sağdıç, kendisine refakat eden kadınlı erkekli, çalgılı grupla gelini evine getirir.

Gelinin yüzünde kırmızı renkli bir peçe vardır. Damadın evine geldikten sonra misafirler minderler ve kıymetli halıların üzerinde gece yarısına kadar otururlar ve daha sonra evlerine dönerler. Erkeği sağdıç soyar, kızı da bir kadın. Daha sonra gelin ile güvey yataklarına girerler. Gelinin birkaç düğümü olan uzun bir pantolonu vardır, damattan beklediği hediyeyi almadıkça bu düğümleri çözmez. Ertesi sabah onları ayrı ayrı hamama götürüp yıkarlar.”

Pedro daha birçok konuda ayrıntılı bilgi vermekte, özellikle Türklerin adaletinin çabukluğunu, herkese eşit olarak uygulandığını belirtmektedir. Anlattıkları şimdiye kadar bilinenler fazla bir yenilik katmadığından biz daha çok İstanbul'daki esirlerin hayatından ve Türklerin esirlere yönelik davranış ve tutumdan bahsetmek istiyoruz.

Pedro'dan öğrendiğimize göre Türkler kural olarak mesleği olan esirleri zincire vurmakla birlikte, bunlar kürek çekmemektedirler: “Bizi kaptanın huzuruna çıkardıktan sonra bir mesleği olanları bir yana ayırdılar, mesleği olmayanları küreğe gönderiyorlardı...”

Pedro'nun verdiği bilgiler, kendisinden önceki gezginlerin naklettiklerini tutmaktadır. Esirler zincire vurulduktan sonra, Padişah onları görmek isterse topluca saraya götürülüyor, tabii kurallara göre esirlerin beşte biri hükümdara ait. Bütün esirler Galata'daki kulelerde alkonmaktalar, Padişahınkiler büyük kulede kalıyorlar. O dönem-Galata'da daha başka kulelerin de bulunduğu anlaşılıyor. Esirlere önce ismi, milliyeti ve sonra da sanatı ve mesleği soruluyor. Mesleği ve sanatı olanları ayırarak dışarıda gündelikle çalıştırıyorlar, aldıkları para kendilerini besleyen efendilerinin cebine giriyor. Hıristiyan esirlere nezaret etmede Müslüman gardiyan değil de yine esirler kullanılmakta, çünkü bunlar kaçma çare ve hilelerini Türklerden çok daha iyi biliyorlar, bekçilik eden bu Hıristiyan esirlerden yedi-sekiz kadarı her bayramda efendileri tarafından serbest bırakılıyorlar, tabii azatlı olarak üç sene daha çalışmak kaydıyla, bu sürenin sonunda tamamen hür oluyorlar.

Pedro, Türklerin Hıristiyan esirlere daha insafıca davrandıkları belirtmekten geri kalmamaktadır: “Onlar bizim Müslümanlara yaptığımız gibi yapmazlar, daha insanca davranırlar... Kimseyi zorla Müslüman yapmazlar, zira dinleri buna izin vermez. Türklerin gemilerinde dört yıl kürek çekmek bizim gemilerde bir yıl kürek çekmekten daha iyidir. Kürek bizde bütün sene çekilmesine karşılık, onlarda sadece yazın çekilir; ayrıca bizim gemilerde çok az peksimet verilir, onlar ise bolca verirler ve bu peksimetler daha iyidir.”